

Asia: VN/5843/2026

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä seurannan vähimmäistiedoista ja vähimmäistiedon hallintamalleista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne tähän tekstikenttään

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue yhtyy pienin täydennyksin/muokkauksin Pirkanmaan hyvinvointialueen lausuntoon.

Esitetty asetus on tarpeellinen ja näemme sen tukevan sosiaali ja terveydenhuollon kansallista ohjausta, arviointia ja valvontaa sekä edistävän yhtenäisen ja vertailukelpoisen tietopohjan muodostumista. Asetus pyrkii ehkäisemään päällekkäistä tiedonkeruuta ja edistämään olemassa olevien tietojen uudelleenkäyttöä, tiedonsiirron automatisoinnin lisäämistä ja manuaalisten tiedonkeruiden vähentämistä.

Tavoitteena toteutus, joka tukee sekä kansallista ohjausta että hyvinvointialueiden omaa tietojohdantamista aiheuttamatta kuitenkaan lisätyötä hyvinvointialueille.

Pidämme perusteltuna, että vähimmäistietojen sisällöt ja indikaattorit määritellään yhteistyössä ja vuosittain päivittyvässä prosessissa sen sijaan, että ne lukittaisiin pysyvästi asetustasolle. Asetuksen tulee kuitenkin olla muotoiltu siten, ettei se perustu oletukseen nykyisten tiedonkeruiden ja tiedonsiirtokäytäntöjen pysyvyydestä. Tiedontuotanto ja -siirto kehittyvät nopeasti, ja automaation lisääntyessä on tarkoituksenmukaista, että:

- uusien rekisteri ja järjestelmäkehitysten myötä voidaan luopua osasta nykyisiä manuaalisempia tiedontoimituksia,
- vähimmäistietojen tuotanto siirtyy asteittain yhä enemmän automatisoituihin ratkaisuihin,
- päällekkäisiä ja rinnakkaisia tiedonkeruita voidaan aidosti purkaa.

Kokonaisuuden hallittavuuden kannalta nousee kuitenkin erittäin tärkeään rooliin vähimmäistietojen muutosten ennakoitavuus ja riittävä siirtymäaika, jotka ovat keskeisiä edellytyksiä tiedon laadun ja

toimivien prosessien varmistamiselle. Tämä korostuu tilanteissa, joissa yhtenä osapuolena ovat myös asiakas- ja potilastietojärjestelmätoimittajat. Tiedolla ei myöskään pysty aidosti johtamaan, mikäli tietosisällön määrittelyssä on vuosittain kovin merkittäviä muutoksia.

Asetuksessa esitetty vastuunjako STM:n, THL:n ja hyvinvointialueiden välillä on pääosin selkeä.

Kannustamme Pirhan tavoin siihen, että:

- samoja tiedonsiirtokanavia hyödynnetään mahdollisimman laajasti eri tietosisältöihin,
- ratkaisut ovat valtakunnallisesti yhtenäisiä ja skaalautuvia,
- hyvinvointialueilla on selkeä näkymä ratkaisujen kehityspolkuun ja aikatauluun.

Hyvinvointialue pitää tärkeänä myös sitä, että silloin kun muut kansalliset toimijat pyytävät hyvinvointialueilta tietoja, jotka sisältävät sote järjestämislain 29 §:ssä tarkoitettuja vähimmäistietoja, nämä tiedot toimitetaan THL:lle keskitetysti. Tämä on hyvinvointialueiden näkökulmasta keskeistä päällekkäisen raportoinnin ja erimuotoisten tiedonluovutusten vähentämiseksi.

Korostamme tiedonkeruun aikataulujen yhteensovittamisen tärkeyttä muun kansallisen ohjauksen ja raportoinnin kanssa.

Lisäksi hyvinvointialue katsoo, että:

- tiedonkeruun tulee ensisijaisesti perustua automaattisesti kertyvään rekisteri ja järjestelmätietoon,
- tietosisältöjen teknisluonteiset päivitykset ja korjaukset tulee toteuttaa hallitusti ja ennakoitavasti,
- toimeenpanon vaikutuksia on tarkoituksenmukaista seurata ja arvioida vaiheittain.

Lisäksi olemme edelleen yhtä mieltä Pirhan kanssa siinä, että asetuksen onnistunut toimeenpano edellyttää riittäviä resursseja tiedonhallintaan ja tietojohdamiseen THL:llä ja hyvinvointialueilla sekä valtakunnallista tukea ja ohjausta automaation ja yhtenäisten tiedonsiirtoratkaisujen käyttöönottoon.

Vaikka päällekkäinen raportointi ja manuaalinen työ pitkällä aikavälillä saataisiin vähenemään, voi työmäärä toimeenpanovaiheessa kasvaa. Tämä tulee huomioida jatkovalmistelussa ja ohjauksessa.

Suhtaudumme asetukseen kokonaisuutena myönteisesti ja pidämme sitä merkittävänä askeleena kohti yhtenäisempää, ajantasaisempaa ja automatisoidumpaa kansallista tietopohjaa.

Erityisen tärkeinä pidämme:

- tiedonsiirron automatisoinnin systemaattista edistämistä,
- päällekkäisten tiedonkeruiden purkamista,
- ennakoitavaa ja kehitystä mahdollistavaa sääntelyä.

Anttila Petra
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue